

Eindeloos bezig met het creëren van de perfecte grasmant

Innovatieagenda van kweekbedrijven

Natuurgras is milieutechnisch gezien natuurlijk veel duurzamer dan kunstgras. De bespelingscapaciteit van natuurgras neemt ook alsmat toe, omdat graszaadbedrijven blijven investeren en zich ontwikkelen. Hoe ziet hun innovatie-agenda er voor de komende jaren uit? Navraag bij vier graszaadbedrijven laat zien dat het nu gaat om slim zaaien, het ontwikkelen van nieuwe rassen, technologieën die jaarlijks worden geüpdatet, geoptimaliseerde coatings en duurzaamheid.

Auteur: Sylvia de Witt

De beste innovatie van DSV zaden Nederland – maar dat komt eigenlijk ieder jaar wel naar voren – is dat men voor topkwaliteit gaat, zegt Steven Wiersema, sales- en productmanager bij dat bedrijf. ‘Zonder veel poespas willen we juist daarmee hoog scoren. Ervoor zorgen dat je goed onderbouwd bij de besten hoort, met het beste materiaal. DSV heeft een heel goede veredelaar, die ieder jaar nieuwe rassen ontwikkelt. Die rassen breng je samen, zodat ze bijvoorbeeld voor sportvelden een heel goede betreding en standvastigheid hebben. Voor gazons kweken we weer andere eigenschappen. Waar vraag naar is en waarop in de Grasgids goed wordt gescoord, daarvoor zorgen we dat we de rassen hebben. We weten dat ons uitgangsmateriaal, het graszaad, bij de top van Nederland behoort.’

Gaan voor topkwaliteit en de beste rassen, dat is volgens Wiersema niet zozeer een innovatie voor een of twee jaar, maar voor de komende decennia. Hierbij wordt ingespeeld op duurzaamheid, wat steeds meer een thema wordt.

‘We kopen duurzaam in, doen aan duurzaam onderhoud, gebruiken minder gewasbestrijdingsmiddelen. Als je de beste rassen hebt, krijg je

ook de beste grasmant. Die is dichter, waardoor er minder onkruid groeit en er dus minder bestrijdingsmiddelen nodig zijn. Ook is er minder brandstof nodig omdat er minder onderhoud hoeft te worden uitgevoerd. Dat komt allemaal voort uit de kwaliteit die je er vanaf het begin in stopt.’

Zaaien bij lagere temperaturen

Wiersema is een voorstander van gewoon graszaad. Dan weet je dat de 15 kilo die in de zak zit ook echt graszaad is en geen verzwaring in welke vorm dan ook. Onder normale omstandigheden hebben de rassen van DSV zaden Nederland alles in huis om snel te kiemen en uit te groeien tot een mooi gazon, voetbalveld of een mooie golfbaan. Maar helaas zijn de omstandigheden niet altijd optimaal. Daarom heeft DSV de DynaSeed-technologie ontwikkeld, die wordt toegepast op verschillende soorten graszaden.

‘Alles wat met grasverbetering te maken heeft, valt onder deze technologie. Die zorgt voor graszaden met meer kiemenergie en dus vitaler zaad. Hierdoor zijn er meer reserves tijdens de kritieke periode van kieming tot vestiging en is het zaadje minder kwetsbaar. Deze technologie wordt jaarlijks

geüpdatet. Daarvoor hebben we een coatingprogramma, dat steeds verder wordt ontwikkeld. Verder omvat DynaSeed nog een andere technologie, waarmee we meer kiemkracht aan het zaad kunnen meegeven. Hierdoor worden ook bij lagere temperaturen betere resultaten behaald.’

Op dit moment worden twee lijnen van sportmengsels gevoerd.

De ene lijn bestaat puur uit veldbeemd met een coating, zodat het een betere positie krijgt in het mengsel. Bij de tweede lijn gaat het erom bepaalde soorten Engels raaigras nog beter te ontwikkelen, zodat ze bij lagere temperaturen gezaaid kunnen worden en meer kiemkracht hebben. Hierdoor is er minder kiemrisico.

‘Er kan gezaaid worden vanaf een graad of vijf, zes. De gezaaide kwaliteit kun je uit de Grasgids halen. Je weet dus dat wat je zaait van hoge kwaliteit is, alleen kan het nu eerder gezaaid worden. Deze tweede lijn is een jaar oud en kan nu ook worden vermarkt. Maar we blijven ons steeds verder ontwikkelen.’

Andere zaaidiepte

Limagrain Advanta heeft samen met Vredo

een nieuwe doorzaaietechniek geïntroduceerd, die goed aanslaat in de markt. Op de Vredo-doorzaaimachine is een *dual dosage depth*-systeem (DDS) aangebracht, dat veldbeemdgras in een veel betere positie in de grasmatten brengt.

Meer veldbeemd in de mat is perfect voor meer speeluren op natuurgrasvelden, maar vereist een andere zaaidiepte en dosering dan Engels raaigras. Limagrain Advanta en machinefabrikant Vredo staken de koppen bij elkaar en introduceerden vorig jaar precisiezaai voor sportvelden, een totaal nieuwe zaaimethode die in 2015 werd bekroond met het Gouden Klavertje Vier, de innovatieprijs van GroenTechniek Holland.

Hierbij wordt ingespeeld op duurzaamheid, wat steeds meer een thema wordt

Door de zaaddoseersystemen van elkaar te scheiden en speciaal met Advance-technologie gecoat graszaad te gebruiken, haalt men veel meer potentie uit Engels raaigras enerzijds en veldbeemdgras anderzijds. Dat laatste is extra belangrijk, omdat juist veldbeemd de sleutel is tot duurzamere sportvelden met meer speeluren, een betere droogtetolerantie en minder uitspoeling.

‘Door veldbeemd anders te doseren en ondieper te zaaien, zie je dat de kieming van vele malen beter is’, vertelt Jan Krijnen, begroeningsspecialist Zuid- en Zuidwest-Nederland van Limagrain. ‘We zien dat deze doorzaaietechniek goed wordt opgepakt door de markt en dat zet mensen aan het denken. Hier gaan we de komende jaren op voortborduren.’ Advance DDS is inmiddels uitgebreid in de praktijk getest met speciaal ontwikkelde graszaadmengsels voor de voorste en de achterste zaadbak. Met dit doorzaaisysteem staat er tot wel 50 procent meer veldbeemdgras én het gras komt in de helft van de tijd boven!

Krijnen: ‘De gewone doorzaaimachine werd eerst altijd standaard ingesteld. Nu zie je dat door de verbeterde zaaietechniek al in de kieming veel meer aanwezig is. Dan kun je daar je pijlen op richten bij bemesting en onderhoud.’

Alle zaden in het mengsel een voorsprongetje geven

Limagrain Advanta is een pionier op het gebied van prestatieverhogende zaadcoatings. In 2000 werd begonnen met Headstart; nu luistert de nieuwste, revolutionaire wortel- en kiemtechnologie voor sportvelden naar de naam Advance. Zowel veldbeemdgras als Engels raaigras profiteert van een sterk verhoogde bewortelingsintensiteit en explosieve scheutgroei.

‘In de loop der jaren is de technologie vanwege nieuwe inzichten regelmatig aangepast’, vertelt Krijnen. ‘Zo is de coating vorig jaar verder geoptimaliseerd door er bepaalde elementen aan toe te voegen. Daarnaast coaten we nu 100 procent van het mengsel. In het verleden werd alleen de veldbeemdcomponent gecoat. Maar waarom zouden we niet proberen alle zaden in het mengsel een voorsprongetje te geven?’

Het gebruik van zaadverbeters is volgens Krijnen een belangrijk aspect bij de aanleg en het herstel van sportvelden. De productontwikkeling op dit vlak gaat dus in rap tempo door. ‘Uiteraard alles in combinatie met hoogwaardige rassengenetica, want dat is en blijft de basis.’

In dit kader verwacht Krijnen veel van Calico, de nieuwste variëteit Engels raaigras voor sportvelden, die zijn opwachting maakt in de Grasgids 2017.

Ideale kieming Engels raaigras en veldbeemdgras

Onlangs kwam DLF met een aantal innovaties op de markt, dat volgend jaar verder wordt uitgebreid. Een daarvan is de BeemdMaster, een mengsel van Veldbeemdgrassen die behandeld zijn met de coating Gromax.

‘Met het mengsel BeemdMaster spelen wij in op het DDS-systeem van Vredo, waarmee op twee dieptes kan worden gezaaid’, vertelt Hendrik Nagelhoud, salesmanager Benelux van DLF. ‘Veldbeemd, ook wel het betonijzer onder de grasmatten genoemd, moet je met DDS zaaien samen met ons 100 procent Engels raaigrasmengsel QuickMaster. Het Engels raaigras komt met onze QuickMaster op 2 tot 2,5 centimeter diepte, de veldbeemd komt op 0,5 centimeter diepte. Hierdoor ontstaat de ideale kieming van het Engels raaigras, maar juist ook van het veldbeemdgras. Uit onze proeven blijkt dat deze combinatie het

beste resultaat geeft. We hebben ook gemerkt dat een coating de veldbeemd een extra stimulans geeft om nog iets sneller te kiemen. Engels raaigras kiemt in zes, zeven dagen; veldbeemd doet er normaal gesproken drie weken over. Het is niet wetenschappelijk bewezen, maar door alle onderzoeken die we als DLF zelf hebben gedaan, zijn we tot de conclusie gekomen dat de combinatie van QuickMaster en BeemdMaster de beste resultaten geeft.’

Tetraploïde Engelse rassen

Een andere innovatie is het nieuwe mengsel BalanceMaster, dat DLF dit voorjaar introduceerde. Dit is een mengsel van 40 procent Engels raaigras, 35 procent 4turf (dat is tetraploïde Engels raaigras) en 25 procent veldbeemdgras (sportveldtype, gecoat met ProNitro). Voor sportvelden werd tot nu toe geen gebruik gemaakt van tetraploïde Engels raaigras, weet Nagelhoud. ‘Maar vanuit de landbouw wisten we al dat tetraploïde Engels raaigras-rassen ziekte-toleranter zijn en dat ze door een diepere beworteling juist efficiënter omgaan met vocht. Met het oog op de green deal is het natuurlijk steeds urgenter dat er zo weinig mogelijk bemesting en bestrijdingsmiddelen op de velden terecht komen. Daarom is de BalanceMaster heel geschikt. Door de 4turf wortelt het gras dieper, zodat de berekening uiteindelijk wat later kan beginnen, zo is onze ervaring.’

In het Grasgids-protocol is momenteel geen ruimte om tetraploïde grasrassen te laten testen in Nederland. In Frankrijk, Engeland en Duitsland zijn deze nieuwe grassen wel toegelaten tot de Grasgids.

‘Dan zie je dat deze nieuwe 4turf-grassen het zeker zo goed doen als de diploïde rassen die we in Nederland kennen. 4turf heeft de laatste jaren ook goed gescoord bij het EK voetbal in Frankrijk en het WK voetbal in Brazilië. Nu is het wederom uitgezaaid bij de Olympische Spelen in Rio. Daar zijn we wel trots op. Want bij iedere innovatie moet je bedenken: die is er niet van vandaag op morgen.’

Hybridegrasvelden en BalanceMaster

In BalanceMaster zit ProNitro, een graszaadcoating met het element stikstof voor een supersnelle groeistart. Er zijn meerdere coatings op de markt, maar juist deze coating werkt altijd.

‘In andere coatings zijn onvoldoende meststoffen aanwezig. Bij ProNitro heeft de kiem een groot voordeel, omdat hij de meststof op zijn rugje heeft. Dit beïnvloedt het doorgroeien van het kiemplantje. We zien uiteindelijk dan ook meer planten op het veld staan, soms wel 30 procent meer. Doordat wij een verzwaring op het zaad aanbrengen (elke

8 min. leestijd

100 kilo wordt 150 kilo, het zaad wordt anderhalf keer zo zwaar) is het bodemcontact veel beter. Hierdoor kiemt het zaad beter. Aan het eind van het speelseizoen is de mat nog steeds dichter dan een grasmat van zaadjes zonder coating. Bij het doorzaaien van sportvelden is de slagingskans van de kiem kleiner dan wanneer je opnieuw inzaait. Er staan immers volwassen planten op het veld waar tussen nieuwe zaadjes worden gezaaid. Je moet er dus voor zorgen dat de jonge kiemplanten een betere concurrentiepositie krijgen ten opzichte van die volwassen planten. Door de extra voeding van ProNitro is de kans van slagen veel groter.' Sportveldbeheerders en gemeentes zouden ook eens wat kritischer moeten zijn en alternatieven voor kunstgrasvelden moeten overwegen, namelijk hybridegrasvelden, meent Nagelhoud. 'BalanceMaster past hier heel goed bij, zodat het aantal speeluren makkelijk tot 800 à 900 uren verhoogd kan worden. Dan is kunstgras helemaal niet nodig en in veel gevallen zelfs weggegooid geld.'

Breed internationaal inzetten

Enkele jaren geleden introduceerde Barenbrug Holland RPR (*regenerating perennial ryegrass*), het ijzersterke Engels raaigras met horizontale uitlopers, waarmee Barenbrug in de Verenigde Staten een Innovation Award won op de show van de STMA (*Sports Turf Managers Association*) in 2011. In Europa werd RPR in 2012 geïntroduceerd in Nederland, gevolgd door het VK, Frankrijk, België en een groot deel van de rest van Europa. Het RPR-gras voor sportvelden, golfbanen en openbaar groen werd ook genomineerd voor de innovatieprijs Gouden Klavertje Vier 2013. 'Dat is ook waar we naar streven', zegt Arthur Wolleswinkel, product development manager van Barenbrug Holland, 'zo'n grote innovatie breed inzetten op het internationale terrein. En dat is goed gelukt. Wij blijven hiermee verdergaan; we blijven kijken en luisteren naar de eindgebruiker.'

Steven Wiersema

Minder biomassa

Een heel andere ontwikkeling wat dat laatste betreft is de onlangs geïntroduceerde Mow Saver, die mooi past in het Saver-concept. De naam zegt het al: je probeert op maaikosten te besparen door minder te maaien. Dit mengsel bestaat uit rassen die laag blijven en trager groeien en daardoor minder biomassa produceren. Wolleswinkel: 'Dat is de kracht ervan. Hoe minder biomassa, hoe minder de beheerder hoeft af te voeren. Het terrein oogt ook netter als je niet afvoert, omdat er minder maaiproppen blijven liggen. Lage groei betekent ook dat er minder vaak gemaaid hoeft te worden. Mow Saver bestaat uit soorten die we allemaal kennen: Engels raai, veldbeemd en roodzwenk. De toegevoegde waarde van Mow Saver is dat er binnen die soorten is geselecteerd op genetisch materiaal, op rassen die een laag-trage groei hebben en weinig biomassa produceren. De vestiging en de beginontwikkeling zijn echter wel snel, zodat er minder kans is op invasie van onkruid.'

Green Earth

Mow Saver is in eerste instantie bedoeld voor het openbaar groen, maar is ook zeker geschikt voor extensief bespeelde sportvelden; denk aan bijvelden, kaatsvelden, honk- en softbalvelden en korfbalvelden. Uiteraard probeert Barenbrug ook aan te haken op de duurzaamheidsagenda in Nederland en de green deal die op golfbanen speelt. 'We zijn jaren geleden al gestart met 'Green Earth', een paraplu waaronder wij onze verschillende duurzame producten scharen. Mow Saver en ook Water Saver zijn daarbij belangrijke producten. Water Saver heeft nu een nieuw jasje gekregen. We hebben het voorzien van nieuwe rassen, voornamelijk voor Zuid-Europa. Daar gebruiken ze de combinatie rietzwenk en veldbeemd; dat is de technologie van het mengsel Water Saver. In

Hendrik Nagelhoud

ACHTERGROND

Nederland is dit ook verkrijgbaar, maar je hebt hier eerder te veel dan te weinig water. Het leuke is dat dit mengsel zich ook goed houdt onder zeer natte condities, waardoor het bijvoorbeeld geschikt is voor wadi's.'

Ultra low input

Een ander product onder het Green Earth-label is het mengsel Bar Fescue Plus, dat naast roodzwenk ook hardzwenk bevat. Dat betekent *ultra low input*: het heeft heel weinig voeding en water nodig. Als het gras er eenmaal staat, is het zeer dicht, waardoor onkruid weinig kans krijgt. Bovendien is het mengsel weinig ziektegevoelig. De gebruikte hardzwenken zijn getest onder een maaimachine die was afgesteld op 5 millimeter; dat is redelijk uniek. 'Dit duurzame mengsel voldoet prima op golfbanen, bijvoorbeeld op greens. Het is geen nieuwe innovatie. Maar hoewel het al een paar jaar op de markt is, heb ik de indruk dat nog maar weinig gebruikers weet hebben van de voordelen van dit graszaadmengsel. Voor sportvelden blijven we doorgaan met het doorontwikkelen van RPR. De ontwikkelingen staan niet stil en we breiden het RPR-assortiment en de toepassingsgebieden steeds verder uit. Daar hebben we het op dit moment druk mee', aldus Wolleswinkel.

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-6036

Arthur Wolleswinkel